

DOI 10.32782/2786-8559/2023-3-7
УДК 334.012.63/.64:355(477)

Кобеля-Звір Мар'яна Ярославівна

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

Вовчак Ольга Дмитрівна

доктор економічних наук, професор
кафедри фінансових технологій та консалтингу,
Львівський національний університет імені Івана Франка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8858-5386>

ГРАНТИ ПРОГРАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОМІСІЇ «ERASMUS+» ДЛЯ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

У статті розглянуто грантові можливості однієї з найбільших програм Європейської комісії Erasmus+ (ERASMUS+). Окреслено її цілі та пріоритети, а також аналіз особливостей залучення її фінансових інструментів представниками освітньої галузі України. Продемонстровано напрями програми, а саме: заходи щодо залученості молоді, партнерства досконалості/професійної майстерності (Partnerships for Excellence), створення альянсів задля інновацій (Alliances for Innovation), розвиток потенціалу у сфері вищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Higher Education), розвиток потенціалу у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Vocational Education and Training), розвиток потенціалу у сфері молоді (Capacity Building Projects in the Field of Youth), розвиток потенціалу у сфері спорту (Capacity Building Projects in the Field of Sport), напрям Жан Моне, спільні магістерські програми Еразмус Мундус, партнерства співпраці (Cooperation Partnerships), віртуальні обміни (Virtual exchanges in higher education and youth), стратегічні проекти (Forward-looking Projects). Наголошено, що особливість участі заявників у програмі ERASMUS+ полягає в тому, що за деякими напрямками організації з України можуть брати участь у конкурсах виключно як партнери, а в інших можуть аплікуватися самостійно. Зроблено акцент на тому, що в Європейській комісії Erasmus+ (ERASMUS+) назвали найуспішнішою освітньою програмою ЄС і важливим інструментом боротьби з молодіжним безробіттям. Підсумовано, що представники формальної, неформальної та інформальної освіти мають великі можливості як для професійного та особистісного зростання, так і для поглиблення зв'язків із колегами з європейського простору. В період реалізації з 2021 по 2027 рр. програма сприяє українським освітянам, представникам молодіжної сфери та спорту в професійному зростанні. Грантові інструменти Erasmus+ не тільки допомагають зміцненню освітньої та суміжних галузей України, але й, як наслідок, пришвидшують вступ України до ЄС.

Ключові слова: Erasmus+, гранти Erasmus+, гранти, гранти ЄС, грантова програма для освітян, підтримка освіти, гранти на мобільність.

Mariana Kobelia-Zvir

Lviv University of Trade and Economics

Olha Vovchak

Ivan Franko National University of Lviv

EUROPEAN COMMISSION "ERASMUS+" PROGRAM GRANTS FOR THE EDUCATION INDUSTRY

The article examines the grant opportunities of one of the largest programs of the European Commission, Erasmus+ (ERASMUS+). Its goals and advantages are outlined, as well as an analysis of the peculiarities of the involvement of its financial instruments by representatives of the educational industry of Ukraine. Demonstrated areas of the program, namely: partnerships for excellence, measures for youth preference, Partnerships for Excellence, creation of alliances for innovation (Alliances for Innovation), Capacity development in the field of higher education. (Potential Development Projects in the Field of Professional (Vocational-Technical) and Professional Higher Education), Development of Potential in the Field of Vocational

Education and Training (Potential Development Projects in the Field of Youth), Development of Potential in the Field of Sports (Capacity Building Projects in the Field of Sport), Jean Monet direction, Erasmus Mundus joint masters programs, cooperation partnerships, virtual exchanges (Virtual exchanges in the field of higher education and youth), strategic projects. It was emphasized that the peculiarity of applicants participation in the ERASMUS+ program arises from the fact that in some directions organizations from Ukraine can participate in competitions with the help of partners, and in others they can be involved independently. Emphasis is placed on what the European Commission called Erasmus+ (ERASMUS+) the most successful educational program of the EU and several tools for combating youth unemployment. It was concluded that representatives of formal, informal and informal education have great opportunities for both professional and personal growth, as well as for deepening ties with colleagues from the European space. In the period of implementation from 2021 to 2027, the program of promotion of Ukrainian educators, representatives of the youth sphere and sports in professional growth. Erasmus+ grant instruments not only help to strengthen the educational and related sectors of Ukraine, but also, as a result, will lead to Ukrainians accession to the EU.

Keywords: Erasmus+, Erasmus+ grants, grants, EU grants, grant program for educators, education support, mobility grants.

Вступ. Наприкінці 80-х років для Європейського Союзу все більшої ваги почала набувати ідея значущості людських ресурсів з метою підвищення конкурентоспроможності економік країн її членів. У цьому контексті з 1986 року розпочався обмін студентами, викладачами та учнями. У 1987 році Європейська комісія затвердила програму Еразмус [10]. Її основною метою було сприяння співпраці між університетами та мобільності студентів у кордонах ЄС. З 1995 року програма Еразмус стала складовою програми Socrates, яка у січні 2000 року була замінена програмою Socrates II (Сократ II). З початку 2007 року її замінила програма «Навчання протягом життя», що передбачала вже не тільки навчання, а й стажування для студентів, а також навчання викладацького складу. Під назвою «Еразмус+» 1 січня 2014 року розпочала дію програма для підвищення навичок та працездатності у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту. Програма об'єднує в собі освітню програму «Молодь у дії» (Youth in Action), а також п'ять попередніх програм у сфері вищої освіти для країн, що не входять у Європейський Союз (Erasmus mundus, Tempus, Alfa, Edulink та програма співпраці з розвиненими країнами), в одну загальну програму. Завдяки грантовим інструментам «Еразмус+» створює можливості навчатися, здобувати професійні знання та вміння, набувати досвіду. Крім того, програма пропонує фінансову підтримку для проектів у сфері спорту [9; 10].

Проекти міжнародного співробітництва, профінансовані в межах програми ЕРАЗМУС+, вивчало багато науковців. Навчальна мобільність, співпраця між організаціями та інституціями, підтримка розробки політики та співробітництва, напрям Жан Моне багаторазово знаходилися у фокусі уваги дослідників, зокрема таких як: Полянська А.С., Нестерова М., Заможський А., Гринюк С.П., Зайцева І.В., Лукашенко Л.В., Чубіна Т.Д., Прісовська Г. [1; 3–8].

Полянська А.С. зазначила, що завдяки Програмі Європейського Союзу Еразмус+, проекту

«Міжнародна кредитна мобільність» перед українськими здобувачами вищої освіти відкриті широкі можливості для здійснення ними академічних обмінів, що є важливим кроком у процесі імплементації Закону України «Про вищу освіту» та створення дієвого інструментарію для інтернаціоналізації українських ЗВО [1].

Нестерова М., Заможський А., досліджуючи практику впровадження міжнародних проектів ЕРАЗМУС+, наголошували на важливості для університетської спільноти євроінтеграційного вектору сталого розвитку вищої освіти України [8].

Гринюк С.П., Зайцева І.В. в контексті дослідження програми ЕРАЗМУС+ зазначали: Міжнародне співробітництво закладів вищої освіти України є невідомою складовою частиною інтеграції України до Європейського простору вищої освіти, важливим чинником посилення її конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг, неухильна інтеграція системи вищої освіти України в Європейський простір вищої освіти сприяє підвищенню позицій вітчизняних університетів у міжнародних рейтингах [4].

Лукашенко Л.В., Чубіна Т.Д., досліджуючи нові можливості у сфері вищої освіти, зауважили: «На жаль, наскільки прозорою є для організацій схема участі в конкурсах програми Erasmus+, настільки вона не враховує інтересів індивідуальних учасників» [6].

Незважаючи на ретельну увагу науковців до можливостей програми ЕРАЗМУС+, поза увагою дослідників залишилися цілі, пріоритети та дестинації програми ЄК Erasmus+ (ERASMUS+), а також можливі наслідки та ефект від реалізації підтриманих нею проектів в Україні.

Матеріали та методи. Досліджуючи дану тему ми зверталися до конкурсної документації програми ERASMUS+, а також до публікацій науковців. Методами, які були застосовані під час дослідження: опис аналіз, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, класифікація, а також системний та функціональний.

Метою статті є дослідження цілей, пріоритетів та destinations програми ЄК Erasmus+ (ERASMUS+), а також аналіз особливостей залучення її фінансових інструментів представниками освітньої галузі України.

Результати. Erasmus+ (ERASMUS+) – це програма ЄС для підтримки освіти, навчання, молоді та спорту в Європі. Цілями Erasmus+ є підтримка освітнього, професійного та особистого розвитку людей у сфері освіти, навчання, молоді та спорту, сприяння сталому зростанню, якісним робочим місцям та соціальній єдності, стимулювання інновацій та зміцнення європейської ідентичності та активного громадянства. Автори-дослідники зробили висновок, що у період 2021–2027 рр. Erasmus+ продовжуватиме розвивати свій успішний і широкий досвід, зосереджуючись на трьох горизонтальних пріоритетах: інклюзія та різноманітність, цифрова трансформація, екологічна стійкість. Особливістю програми є те, що вона надає можливості мобільності та співпраці у таких сферах: вища освіта та європейські студії Жан Моне; професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта; шкільна освіта; освіта дорослих; молодь; спорт. Україна, територія якої визнана міжнародним правом, є країною-партнером програми у складі країн Східного Партнерства – Регіон 2. У цьому статусі українські організації мають доступ до участі в конкурсах як монобенефіціари чи у складі партнерств із декількох країн програми: як заявники до 5 напрямів 11 конкурсів та як партнери до 19 напрямів 35 конкурсів.

Призначення програми Erasmus+ полягає ще й в тому, що: освітяни зможуть підвищити рівень знань іноземних мов, осіб, які зможуть провести період мобільності за кордоном і отримати мовну

підготовку; а освітні організації матимуть змогу поглиблювати міжнародну співпрацю у сферах академічного та професійного навчання, шкіл, навчання дорослих, молоді та європейських спортивних заходів. Роль Erasmus+ полягає також у тому, щоб також підтримувати викладання, дослідження, спілкування та політичні дебати на теми ЄС. Програма робить акцент на підтримці проектів міжнародного співробітництва з країнами-партнерами, зокрема у сфері вищої освіти та молоді, через інституційне партнерство, молодіжне співробітництво та мобільність у всьому світі [2; 9; 10].

Виокремимо основні програмні напрями, відкриті для України в межах програми (табл. 1).

Напрямок «Створення партнерств задля інновацій» представлений різними типами конкурсів. Розглянемо їх.

Створення альянсів задля інновацій (Alliances for Innovation): два конкурси цього напрямку спрямовані на сприяння стратегічній співпраці між ключовими партнерами у сферах вищої освіти та ППТО, бізнесу та досліджень – «трикутник знань» – для сприяння інноваціям та модернізації систем освіти у визначенні та наданні актуального набору компетентностей, щоб відповідати вимогам та потребам ринку праці в секторах і сферах, які є стратегічними для стійкого зростання та конкурентоспроможності Європи.

Стратегічні проекти (Forward-looking Projects): три конкурси цього напрямку спрямовані на розвиток і трансфер інновацій для цифрової освіти (міжсекторальний рівень), професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти й освіти дорослих. Партнерства в таких проектах створюються на основі успішних практик та наявності відповідного потенціалу для створення

Таблиця 1 – Узагальнена характеристика основних напрямів програми, відкритих для України

Назва напрямку	Можливості
НАВЧАЛЬНА МОБІЛЬНІСТЬ (LEARNING MOBILITY)	МОБІЛЬНІСТЬ молоді, учнів, студентів і працівників (Mobility for Learners, Students, Staff, Young People and Youth Workers): можливості для учнів шкіл, ППТО, студентів та аспірантів закладів вищої освіти (ЗВО), молоді від 13 до 30 років, а також для працівників шкіл, ППТО та ЗВО, молодіжних працівників, спортивних тренерів для навчання та/або набуття професійного досвіду в іншій країні. Цей напрям відкритий для України, окрім мобільності сфер шкільної освіти, освіти дорослих та спорту.
	ВІРТУАЛЬНІ ОБМІНИ у сфері вищої освіти та молоді (Virtual exchanges in higher education and youth): взаємодія між молодими людьми онлайн, яка сприяє міжкультурному діалогу та розвитку навичок спілкування між молоддю та іншими учасниками з різних країн.
	ЗАХОДИ ЩОДО ЗАЛУЧЕНОСТІ МОЛОДІ (Youth Participation Activities): місцеві та транснаціональні молодіжні ініціативи, організовані неформальними групами молодих людей та/або молодіжними організаціями з метою активізувати участь у демократичному житті, підвищити обізнаність про загальні цінності, основні права та внесок у спільні цілі Європейського Союзу, об'єднуючи молодих людей та осіб, які приймають рішення на місцевому, національному та європейському рівнях, а також внесок у спільні цілі Європейського Союзу.

(Закінчення таблиці 1)

Назва напрямку	Можливості
СПІВПРАЦЯ МІЖ ОРГАНІЗАЦІЯМИ ТА ІНСТИТУЦІЯМИ (COOPERATION AMONG ORGANISATIONS AND INSTITUTIONS)	ПАРТНЕРСТВА СПІВПРАЦІ (Cooperation Partnerships): основна мета полягає в наданні організаціям можливості підвищити якість та актуальність своєї діяльності, розвинути та зміцнити партнерські мережі, збільшити спроможність співпраці на транснаціональному рівні, сприяючи інтернаціоналізації через обмін досвідом, розробку нових практик і методів.
	ПАРТНЕРСТВА ДОСКОНАЛОСТІ/ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ (Partnerships for Excellence): цей напрям підтримує добровільне об'єднання закладів вищої освіти в альянси з метою трансформації в транскордонне співробітництво шляхом розробки спільних довгострокових стратегій для високоякісної освіти, досліджень та інновацій, базованих на спільних візіях та цінностях.
	Центри професійної майстерності для закладів П(П)ТО та ФПВО (Centres for Vocational Excellence (CoVE)): цей напрям підтримує підхід «знизу-вгору» до розвитку професійної майстерності із залученням широкого кола місцевих стейкхолдерів задля швидкої адаптації ППТО для реагування та мінливі економічні і соціальні потреби. Проекти реалізуються у певному місцевому контексті, створюючи екосистеми навичок для інновацій, регіонального розвитку та соціальної інтеграції, одночасно співпрацюючи з CoVE в інших країнах через міжнародні мережі. Додатково дані проекти надають можливості для початкового навчання молоді, а також для безперервного підвищення кваліфікації та перекваліфікації дорослих завдяки гнучким підходам до навчання, що відповідає потребам ринку праці в контексті зелених та цифрових трансформацій.
	Спільні магістерські програми Еразмус Мундус: дизайн та впровадження (Erasmus Mundus Action): два конкурси цього напрямку спрямовані на сприяння досконалості та інтернаціоналізації закладів вищої освіти через освітні програми на рівні магістра, які спільно надані та визнані європейськими й іншими закладами вищої освіти, і відкриті для закладів та організацій в інших країнах світу
	СТВОРЕННЯ ПАРТНЕРСТВ ЗАДЛЯ ІННОВАЦІЙ (Partnerships for Innovation): Створення альянсів задля інновацій (Alliances for Innovation) Стратегічні проекти (Forward-looking Projects) Розвиток потенціалу у сфері вищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Higher Education) Розвиток потенціалу у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Vocational Education and Training) Розвиток потенціалу у сфері молоді (Capacity Building Projects in the Field of Youth) Розвиток потенціалу у сфері спорту (Capacity Building Projects in the Field of Sport)
ПІДТРИМКА РОЗРОБКИ ПОЛІТИКИ ТА СПІВРОБІТНИЦТВА (SUPPORT TO POLICY DEVELOPMENT AND COOPERATION)	Цей напрям покриває багато інших конкурсів на підтримку реформ у сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту, які впроваджуються напрямку Європейською комісією, або через окремі конкурси, які координує Європейське виконавче агентство ЕАСЕА. Зокрема, в межах цього напрямку реалізуються: підтримка розвитку Європейської політики, підтримка інструментів та заходів ЄС задля якості, прозорості та визнання компетентностей і кваліфікацій, політичний діалог та співпраця ключових стейкхолдерів та міжнародних організацій, заходи для забезпечення якісного та інклюзивного впровадження програми, співпраця із залученням інших інструментів підтримки політик ЄС, заходи з розповсюдження інформації.
НАПРЯМ ЖАН МОНЕ (JEAN MONNET ACTIONS)	Такий напрям у сфері вищої освіти надає можливості закладам вищої освіти з держав-членів ЄС та поза їх межами сприяти досконалості у викладанні та проведенню досліджень європейської інтеграції, політичним дебатам та обмінам успішним досвідом за участю академічного світу та політиків, які приймають рішення, щодо пріоритетів стратегій розвитку Європейського Союзу.

Джерело: складено на основі [9–11]

інновацій і постійного широкого впливу на розвиток політик і стратегій у сферах освіти, професійної підготовки, молоді та спорту.

Розвиток потенціалу у сфері вищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Higher Education): три конкурси цього напрямку підтримують проекти міжнародного співробітни-

цтва, базовані на багатосторонньому партнерстві між організаціями, які працюють у сфері вищої освіти. Дані проекти спрямовані на підтримку інтернаціоналізації, інноваційності, якості, модернізації та доступності вищої освіти як рушійної сили стійкого соціально-економічного розвитку.

Розвиток потенціалу у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Vocational Education and Training): цей напрям підтримує проекти міжнародного співробітництва, засновані на багатосторонньому партнерстві між організаціями, які працюють у сфері ПШТО. Дані проекти спрямовані на підтримку інноваційності, модернізації навчальних програм, доступності та відповідальності установ і систем ПШТО як рушійної сили стійкого соціально-економічного розвитку.

Розвиток потенціалу у сфері молоді (Capacity Building Projects in the Field of Youth): конкурс цього напрямку підтримують проекти міжнародного співробітництва, базовані на багатосторонньому партнерстві між організаціями, які працюють у сфері молоді.

Розвиток потенціалу у сфері спорту (Capacity Building Projects in the Field of Sport): конкурс цього напрямку підтримують проекти міжнародного співробітництва, базовані на багатосторонньому партнерстві між організаціями, які працюють у сфері спорту.

Напрямок Жан Моне включає наступні типи проектів:

Модулі (Jean Monnet Modules): коротка програма викладання або курс конкретної дисципліни чи на основі багатодисциплінарного підходу у сфері студій Європейського Союзу. Цей конкурс відкритий для України.

Кафедри (Jean Monnet Chairs): більш тривалі викладацькі посади кафедр зі спеціалізацією в різних напрямках досліджень Європейського Союзу для окремих викладачів університетів. Цей конкурс відкритий для України.

Центри досконалості (Jean Monnet Centers of Excellence): хаб або центр компетентностей з питань Європейського Союзу, що збирають знання експертів високого рівня з різних дисциплін європейських досліджень, а також розвивають міжнародну діяльність і структурні зв'язки з академічними установами в інших країнах. Цей конкурс відкритий для України.

Стратегічні дебати (Jean Monnet Policy Debate): великі тематичні мережі Жан Моне у сфері вищої освіти, відповідно до конкретної теми, пов'язаної з пріоритетами внутрішньої та зовнішньої політики ЄС. Такі дебати ставлять на меті обстеження, збір і обмін успішними практиками та обговорення серед партнерів результатів досліджень, зміст курсів і напрацювань (курси, дослідження, статті, публікації тощо). Два конкурси відкриті для України.

Особливість участі заявників у програмі ERASMUS+ полягає в тому, що за деякими напрямками організації з України можуть брати участь у конкурсах виключно як партнери, а в інших можуть аплікуватися самостійно. До прикладу, самостійна участь у програмі для україн-

ських заявників можлива за напрямками: заходи щодо залученості молоді, партнерства досконалості/професійної майстерності (Partnerships for Excellence), створення альянсів задля інновацій (Alliances for Innovation), розвиток потенціалу у сфері вищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Higher Education), розвиток потенціалу у сфері професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (Capacity Building Projects in the Field of Vocational Education and Training), розвиток потенціалу у сфері молоді (Capacity Building Projects in the Field of Youth), розвиток потенціалу у сфері спорту (Capacity Building Projects in the Field of Sport), напрям Жан Моне. А в партнерстві – за напрямками: партнерства співпраці (Cooperation Partnerships), віртуальні обміни (Virtual exchanges in higher education and youth), стратегічні проекти (Forward-looking Projects).

Участь за напрямком «Спільні магістерські програми Еразмус Мундус» можлива як у партнерстві, так і самостійно.

Варто зазначити, що в межах напрямку «Підтримка розробки політики та співробітництва» (Support to policy development and cooperation) планується фінансування заходів, присвячених ситуації та наслідкам російської війни проти України, українські організації чи учасники з України беруть участь у дослідженнях чи заходах, організованих за фінансування цього напрямку.

Отже, як продемонстрував аналіз напрямків програми Erasmus+ (ERASMUS+), у ній може брати участь широкий спектр представників освітньої сфери, як на партнерських засадах, так і самостійно. Наведемо перелік потенційних учасників грантової програми, класифікуючи їх залежно від освітнього сектору:

1. Для проектів, що стосуються галузі **вищої освіти**: студенти вищих навчальних закладів, викладачі та професори вищих навчальних закладів, співробітники вищих навчальних закладів, тренери та фахівці на підприємствах.

2. Для проектів, що стосуються галузі **професійно-технічної освіти**: учні та студенти з професійно-технічної освіти, спеціалісти та інструктори з професійної освіти та навчання, співробітники організацій початкової професійної освіти та навчання, тренери та фахівці на підприємствах.

3. Для проектів, що стосуються галузі **шкільної освіти**: керівники шкіл, шкільні вчителі та працівники школи, учні дошкільної, початкової та середньої освіти.

4. Для проектів, що стосуються галузі **освіти дорослих**: члени непрофесійних організацій освіти дорослих, тренери, персонал та учні, які навчаються в межах непрофесійної освіти дорослих.

5. Для проектів, що стосуються **молодіжної сфери**: молодь від 13 до 30 років, молодіжні пра-

цівники, персонал та члени організацій, що працюють у молодіжній галузі.

6. Для проектів, що мають відношення до **галузі спорту**: професіонали та волонтери у галузі спорту, спортсмени та тренери.

В Україні програма Erasmus+ (ERASMUS+) має багатолітню історію. Щороку в ній беруть участь тисячі заявників із сектору формальної та неформальної освіти, освіти дорослих, молоді та спорту України.

Наведемо результати реалізованих в Україні за цією програмою конкурсів у **2021–2022 рр. у сфері освіти, професійної підготовки, молоді та спорту**.

За напрямом «Міжнародна академічна (кредитна) мобільність у сфері вищої освіти» було підтримано 4 248 індивідуальних грантів мобільності.

За напрямом «Віртуальні обміни» підтримано 2 проекти: 7 українських організацій як партнери та 3 – як асоційовані партнери.

Стипендії для навчання в магістратурі отримали **100** студентів.

За напрямом «Спільні програми Erasmus Mundus Master» підтримано 4 проекти: 2 проекти для впровадження Спільних Магістерських програм, 1 як асоційований партнер; 2 проекти на дизайн Спільних Магістерських програм – координатори 2 ЗВО з України.

За напрямом «Розвиток потенціалу вищої освіти» підтримано 13 проектів 72 організацій-учасниць.

За напрямом «Професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта»: 2 проекти, 23 партнери з 10 країн у співпраці з 5 провайдерми VET освіти з України в партнерствах.

За напрямом «Партнерства співпраці в освіті» профінансовано 12 проектів за участі 9 ЗВО, 6 ГО, 2 бізнес-організацій із України.

За напрямом «Жан Моне» підтримано 63 ЗВО та 131 проект: 115 модулів, 4 Центри досконалості, 14 Кафедр.

За напрямом «Навчальна мобільність» підтримано 433 молодіжні проекти. 7 проектів **партнерства співпраці отримали фінансування** [9; 10].

На думку експертів, результати реалізації проектів, підтриманих у межах програми Erasmus+ (ERASMUS+), стають відчутними одразу після

закінчення проектних заходів. А саме: представники формальної, неформальної та інформальної освіти отримують безпосередній бенефіт. Грантові ресурси програми сприяли: розвитку персоналу, здійсненню досліджень та навчальних візитів до партнерів із інших країн, проведенню освітніх заходів, отриманню навиків управління проектами, обміну досвідом, вивченню успішних практик, запуску нових освітніх програм та курсів; застосуванню сучасних й інноваційних методів навчання і викладання; продукуванню сучасної літератури; створенню інноваційних структур; закупівлі сучасного обладнання для навчальних закладів; підвищенню рівня володіння іноземних мов та цифрової грамотності тощо.

На нашу думку, реалізація програми Erasmus+ (ERASMUS+) сприяє підвищенню якості української освіти та професійної підготовки, розвитку інклюзії та утвердженню гендерної рівності, активізації зелених і цифрових трансформацій в Україні, а разом з тим, і розвитку інтернаціоналізації. А в контексті євроінтеграційних процесів посилюється геополітичний ефект від участі України в програмі Erasmus+ (ERASMUS+), а саме: посилюється співпраця зі стратегічними партнерами, що сприятиме зміцненню міжнародних зв'язків.

Висновки. В Європейській комісії Erasmus+ (ERASMUS+) назвали найуспішнішою освітньою програмою ЄС і важливим інструментом боротьби з молодіжним безробіттям.

Проаналізувавши всі її напрямки, відкриті для освітньої галузі в Україні, можна зробити висновок, що представники формальної, неформальної та інформальної освіти мають великі можливості як для професійного та особистісного зростання, так і для поглиблення зв'язків із колегами з європейського простору. В період реалізації з 2021 по 2027 рр. програма сприяє українським освітянам, представникам молодіжної сфери та спорту в професійному зростанні. Грантові інструменти Erasmus+ не тільки допомагають зміцненню освітньої та суміжних галузей України, але й, як наслідок, пришвидшують вступ України до ЄС. У подальших наших дослідженнях ми приділимо увагу впливу грантового фінансування програми Erasmus+ (ERASMUS+) на суміжні з освітою галузі.

Література:

1. Полянська А. Особливості управління проектом «Міжнародна академічна мобільність» Програми Еразмус+ в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування*. № 1(103). С. 56–63. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/275759> (дата звернення: 21.10.2023).
2. Відносини Україна-ЄС. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes> (дата звернення: 09.10.2023).
3. Прісовська Г. Програма академічної мобільності ERAZMUS+ для викладачів як елемент реалізації інтернаціоналізації вищої освіти в Україні (з досвіду роботи) : IV Міжнародна науково-методична конференція актуальні питання організації навчання іноземних студентів в Україні. Тернопіль, 2-4 травня 2018 р URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25106/23/Zbirnyk_actual_problem_2018_v2.pdf#page=41 (дата звернення: 22.10.2023).

4. Гринюк С.П., Зайцева І.В. Міжнародне співробітництво закладів вищої освіти як складник інтеграції України в Європейський простір вищої освіти. *Наукові часописи Університету. Серія 05 : Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Спецвипуск. Т. 1. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39073> (дата звернення: 19.10.2023).
5. Кобеля-Звір М. Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Бізнес-навігатор*. 2023. Випуск 2 (72). URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 09.10.2023).
6. Лукашенко Л. В., Чубіна Т. Д. ERASMUS+: нові можливості у сфері вищої освіти. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє». URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17944/1/2018.pdf#page=122> (дата звернення: 29.10.2023).
7. Кобеля-Звір М.Я. Основні підходи до визначення поняття гранту. *Київський економічний науковий журнал*. № 2. С. 16–21. URL: <https://journals.kumu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57> (дата звернення: 03.10.2023).
8. Нестерова М., Заможський А. Діяльність університетів у подоланні кризових станів суспільства (практика впровадження міжнародних проєктів ЕРАЗМУС+). *Вища освіта України*. 2022. № 4. URL: <https://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/23> (дата звернення: 16.10.2023).
9. Erasmus+ Programme. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/erasmus2027> (дата звернення: 10.10.2023).
10. Про Програму ERASMUS+. URL: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/pro-programu/> (дата звернення: 16.10.2023).
11. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders. URL: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (дата звернення: 01.10.2023).

References:

1. Polianska A. Osoblyvosti upravlinnia proiekтом "Mizhnarodna akademichna mobilnist" Prohramy Erazmus+ v umovakh vijny [Peculiarities of managing the project "International Academic Mobility" of the Erasmus+ Program in wartime conditions]. *Economics, management and administration*, no. 1(103), pp. 56–63. Available at: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/275759> (accessed October 21, 2023). (in Ukrainian)
2. Vidnosyny Ukraina-YeS [Ukraine-EU relations]. Available at: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes> (accessed October 09, 2023). (in Ukrainian)
3. Prisovska H. (May 2-4, 2018) Prohrama akademichnoi mobilnosti ERAZMUS+ dlia vykladachiv iak element realizatsii internatsionalizatsii vyschoi osvity v Ukraini (z dosvidu roboty) [The ERAZMUS+ academic mobility program for teachers as an element of the implementation of the internationalization of higher education in Ukraine (from work experience)]: *IV International Scientific and Methodological Conference on topical issues of organisation of education of foreign students in Ukraine*. Ternopil. Available at: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25106/23/Zbirnyk_actual_problem_2018_v2.pdf#page=41 (accessed October 22, 2023). (in Ukrainian)
4. Hryniuk S. P., Zajtseva I. V. Mizhnarodne spivrobotnytstvo zakladiv vyschoi osvity iak skladnyk intehratsii Ukrainy v Yevropejskij prostir vyschoi osvity [International cooperation of higher education institutions as a component of Ukraines integration into the European area of higher education]. *Scientific journals of the University. Series 05: Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*. Special issue, vol. 1. Available at: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/39073> (accessed October 19, 2023). (in Ukrainian)
5. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy Yevropejskoi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bariery [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Business Navigator*, vol. 2 (72). Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed October 9, 2023). (in Ukrainian)
6. Lukashenko L. V., Chubina T. D. ERASMUS+: novi mozhlyvosti u sferi vyschoi osvity [ERASMUS+: new opportunities in the field of higher education]: Materials of the All-Ukrainian scientific conference with international participation "Humanitarian discourse of social problems: past, present, future". Available at: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/17944/1/2018.pdf#page=122> (accessed October 29, 2023). (in Ukrainian)
7. Kobelia-Zvir M. Ya. Osnovni pidkhody do vyznachennia poniattia hrantu [Basic approaches to defining the concept of a grant]. *Kyiv Economic Scientific Journal*, no. 2, pp. 16–21. Available at: <https://journals.kumu.kyiv.ua/index.php/economy/article/view/57> (accessed October 3, 2023). (in Ukrainian)
8. Nesterova M., Zamozhskij A. (2022) Diialnist universytetiv u podolanni kryzovykh staniv suspilstva (praktyka vprovadzhenia mizhnarodnykh proiektiv ERAZMUS+) [Activities of universities in overcoming crisis situations in society (the practice of implementing ERASMUS+ international projects)]. *Higher Education of Ukraine*, no. 4. Available at: <https://journals.udu.kyiv.ua/index.php/vou/article/view/23> (accessed October 16, 2023). (in Ukrainian)
9. Erasmus+ Programme. Available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/programmes/erasmus2027> (accessed October 10, 2023).
10. About the Programme ERASMUS+. Available at: <https://erasmusplus.org.ua/programa-yes-erazmus/pro-programu/> (accessed October 16, 2023). (in Ukrainian)
11. Funding & Tender Portal. Find calls for proposals and tenders. Available at: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/home> (accessed October 1, 2023).

Стаття надійшла до редакції 24.11.2023 р.